

[Kyed.]

med, at særlige sagkyndige maa lægge Hjerneerne i Blød. Uden at ville laste dette høje Tings ærede Medlemmer maa jeg sige, at man kan jo ikke forudsætte, at saadanne sagkyndige vil findes inden for det Rigsdagsudvalg, som bliver nedsat. Derfor tror jeg, at saa betydningsfulde og stærkt indgribende Bestemmelser som disse i første Omgang nødvendigvis maa behandles af sagkyndige, ogsaa sagkyndige uden for Rigsdagen, og det vil jo kræve sin Tid. Og først naar saadanne Spørgsmaal som dem, her er rejst, og maaske flere er fuldt belyst, vil man kunne tage Stilling til det, der indeholdes i § 18. Jeg maa derfor indtil videre forbeholde mit Partis Stilling over for Bestemmelserne i § 18.

Et andet Forslag, der er gældende for alle Landbrugere, findes i § 51 og gaar ud paa, at der i Landbrugsejendomme i 5 Aar ikke maa ske Forøgelse af Pantegælden, uden Gældsudvalgets Samtykke. I Bemærkningerne til Lovforslaget faar man oplyst, at Aarsagen til Forslaget om denne generelle Ordning er, at man vil modvirke Stigning i Landejendomspriserne. Nu er saa Spørgsmaalet, om Forslaget kan tjene dette Formaal og man kan naa det, man tilsigter. Jeg tror nu, det i Praksis vil komme til at gaa saaledes, at Antallet af Købere til de Ejendomme, som har en ringe Prioritetsgæld, vil blive formindsket, fordi der til Køb af saadanne Ejendomme kræves en betydelig større Kapital; det er altsaa særlig den Slags Ejendomme, der er henvist til de kapitalstærke Købere, om jeg saa maa sige, hvorimod de Ejendomme, som er stærkt behæftede — det er ikke saa faa, og det er nærmest dem, der kommer i Handelen —, vil faa de Mennesker til Købere, som med mindre kontant Beløb er i Stand til at skaffe sig en Arbejdsplads. Resultatet vil altsaa efter min Opfattelse blive, at man maaske kan tænke sig *noget* lavere Priser paa de Ejendomme, som har en ringe Prioritetsgæld, medens der vil blive stærk Efterspørgsel og maaske derfor snarere højere Priser for dem, der har en stor Prioritetsgæld. Og det er vist næppe det, man har tilsigtet med Forslaget; man har vel ønsket at holde Priserne paa Landejendommene som Helhed nede.

Der rejser sig ogsaa et andet Spørgsmaal, og det er, hvorledes en Bestemmelse som denne vil komme til at virke i vanskelige Perioder over for Landbrugsejendommenes Indehavere. For saa vidt de har været i Stand til at forøge deres Laan, har mange jo været nødt til at gøre det for at

kunne fortsætte Bedriften; nogle har maattet gøre det, fordi der var Tab paa Ejendommen, andre, fordi de skulde sætte Børn i Vej — Børn vokser nu engang til, uanset om det er gode eller daarlige Aar —, og andre igen kan være kommet i Kautionsvanskeligheder, der er i det hele taget mangfoldige Ting, der melder sig, og som har været og fremdeles kan være Aarsag til, at Folk maa forøge deres Prioritetsgæld.

Der er ogsaa det Forhold at tage i Betragtning: Hvordan skal saa en Landmand, der har en rimelig Prioritetsgæld, kunne forskaaffe sig de Penge, han har Brug for? Hvordan skal en Mand, der jo godt kan være velhavende, og som skal af med en meget stor Formueskat — der efter Lovforslaget her skal yderligere forhøjes —, skaffe sig Penge i Aar, hvor han ikke har Indtægter af Ejendommen, hvis han ikke maa skaffe sig dem ved Laan? For de Laan, han optager, bliver han vel nødt til at lade staa som Prioritetsgæld paa Ejendommen.

I Praksis tror jeg, det vil komme til at gaa paa den Maade, at Gældsudvalget i de allerfleste Tilfælde vil komme til at give los og tillade Forøgelse af Prioriteterne i det Omfang, som Landmandens Forhold dikterer det, og som de stedlige Pengeinstitutter med det Kendskab, de har til den vedkommende, mener at kunne forsvare at gaa med til. Spørgsmaalet er jo saa ogsaa, om de stedlige Pengeinstitutter og Landmænd selv ikke i de allerfleste Tilfælde bedre end et Landsudvalg er i Stand til at bedømme Forholdene, om det er forsvarligt at belaste paagældende Ejendom yderligere med Laan eller ikke, og om de Argumenter, der føres i Marken, er rimelige eller ikke.

Selve det konkrete Spørgsmaal, Landejendomspriserne og Aarsagen til, at de er saa høje trods den manglende Forrentning i Landbruget, kan efter min Mening let besvares. Thi det, der skaber Prisen, er jo Efterspørgselen. Det er med Landbrugsejendomme som med enhver anden Vare, det er Efterspørgselen, der er afgørende, og denne Efterspørgsel fremkaldes af den ventende Ungdom, som skal finde sig en Arbejdsplads. Man maa ikke glemme, at Udvandringen er spærret — ja den højtærede Socialminister vil selvfølgelig straks pegé paa sin geniale Idé, men alligevel, der kommer ikke meget ud af det. De unge, der er opdraget og uddannet i Landbruget, maa finde Arbejdspladsen dér, der er nok, som staar paa Gadehjørnerne i Horsens og andre Steder. Derfor bliver Efterspørgselen naturligvis stærk. Og de unge, der staar